

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 22. septembra 1880.

Obseg: Vinorejcem na Dolenjskem! — Zimska grahoršica. — Kako naj bi ljudska šola pomagala povzdigi kmetijstva. (Dalje.) — Da krompir ne gnjije. — Delitev premij v Kranji in v Ljubljani. — Ali je barometer prerok vremena? — Slovensko slovstvo. (Tisoč in ena noč.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Vinorejcem na Dolenjskem!

Gospod Anton Ogulin v Novomestu, podpredsednik podružnice kmetijske, je centralnemu odboru poslal sledeče poročilo:

„Začetkom meseca septembra je v vseh vinogradih okolice novomeške začelo perje trtam nagloma veneti in odpadati. Natančna preiskava je razodela na perji, lesu in celó na grozdnih pecljih neko glivo, katere trosi so se pri letošnjem vednem deževji tako hitro razširili, da so vinogradi kar góli postali. In to prikazen vidimo skoro na vseh trtnih sortah. Nova ni ta bolezen, al s tako silo se ni nikdar poprej prikazala. Nekako podobna je sicer paležu, a navadni palež vendar ni, ki se uže meseca aprila, maja in junija prikaže. Tudi vsa oblika te bolezni ni taka, kakor pri navadnem paležu, — po mojem mnenji je tako imenovani „Cladosporium Rösleri“, vendar sem se do izvedencev vnanjih obrnil, da pravo pozvem. Ker pa ste si navadni palež in pa pričujoča bolezen vendar podobni, zato mislim, da bi vinorejci pravo zadeli, ako bi, za obrambo večje škode, glivasto trsje in perje iz vinogradov odpravili in sežgali; jaz bom zraven tega uže zdaj v jeseni trto obrezal, ker se to spomladi večkrat zavoljo neugodnega vremena zakasni, in se je potem bati, da se trosi krog in krog ne zasejejo. Pri paležu se dá ves glivasti les iztrebiti, pri sedanjem stanju bolezni pa zato ne, ker bi pri izrezovanju odpadalo tudi grozdje.

Ker nisem vajen, nobene reči pretirati, naj mi vinorejci verjamejo, da tudi te nevarnosti ne pretiram, če rečem, da po skušnjah na Nemškem in Erdeljskem so tudi naši vinogradi v veliki nevarnosti, če vinorejci ne obrnemo vse pozornosti na nje in kolikor je mogoče vsaki trtni bolezni brž ne pridemo v okom“. —

Tako se glasi pismo gosp. Ogulina.

Naj ga dolenjski vinorejci in pa podružnice kmetijske na znanje vzamejo in vinorejci v svoji okolici, če v vinogradih kaj bolestnega zapazijo, podučujejo, da z naglo pomočjo se odvrne večja nadloga.

Centralni odbor družbe kmetijske kranjske.

Zimska grahoršica.

Malo je bilo letos zarad prehude zime in suhe spomladi prvega sena in vroči mesec julij tudi ni kaj po-

sebno pospeševal rašči otave. V mnogih krajih je pa silna toča tudi ne malo oškodovala travnike, tako, da bodo ondod tudi malo otave dobili. Senó kupovati je pač britka stvar za gospodarja, ko bo morda primoran tudi za svojo družino kupovati žita za živež.

Število živine znižati je gospodarju velika škoda, saj le v hlevu ima še zašlombo, kjer dobiva nekoliko dohodkov.

Skrbni in modri gospodarji so namesti negotove ajde na gosto vsejali turšico za živinsko zeleno krmo, ki tudi posušena in zrezana na slamoreznici je kaj tečna klaja.

Ker pa je za njo čas prešel, naj svetujem kaj drugega času primernega, in prav moje letošnje lastne izkušnje mi dajo priliko, kaj vredno krmensko rastlino gospodarjem priporočati in to je zimsko grahoršico, ki je res vse hvale vredna krmenska rastlina. Ona zgodaj spomladi gospodarja reši iz zadrege, je jako obilna, tečna in živini ljuba piča, katera pri kravah pomnožuje molžo in tudi dobroto mleka.

Seje se grahoršica jeseni, bolje zgodaj kakor pozno, in kaj dobro jo zadenemo, če uže o mali maši, na priliko, po prosu ali krompirju sejemo, ker se do zime dobro obraste, tako, da tudi hudo zimo pretrpeti more in spomladi jo kmalu kositi moremo, ko je navadno uže sila za senó, zelenja novega pa še ni. Na 1 hektar (1 oralo) zemlje se poseje navadno 1½ do 2 hektolitra (okoli 2 vaganov) semena, katero je podobno drobnemu grahu, pa je sivotemne barve. Za njo preorje se zemlja po navadi in če je ne moremo pognojiti, pa kaj dobro storimo, ako mlado setev polijemo s stanjšano gnojnico ali tudi sekretnico. Meni se je tako polivanje izvrstno obneslo in bila je grahoršica velika, da jo je bilo veselje videti. Rekel sem, da je dobro sejati jo bolj zgodaj, da zimo bolje pretrpeti more. Kjer je zima mileja, jo lahko tudi še oktobra sejejo. Jaz sem jo sejal, ker poprej nisem mogel semena dobiti, še le teden pred vsemi Sveti, a vendar se je dobro obrastla in tudi minula silna zima, kakoršne ni bilo 50 let, je ni vničila. To mi daje spričevalo, da jo lahko povsod po Slovenskem sejejo, — se ve da jo je v mrzlejših legah treba zgodaj sejati, v milejših pa tudi pozneje.

Ker je ta zelena rastlina precej šibkega stebela, jej nekateri primešavajo 1/10 ovsa; jaz nisem tega storil in vendar se je povoljno držala. Kakor vsem sočivnatim rastlinam, tako tudi tej služi gipsanje, katero naj se o deževnem vremenu na mlado setev izvršuje.